

III. osztály igazoló bizottságának iratai

Tartalma:

1-7. Ülési jegyzőkönyvek

8-22. Akad. tagok levelei a bizottságnak:

8-9. Kendl Adolf

10. Rados Gyustáv

11. Leuhossék Mihály

12. Degen Árpád

13. Kövesligetly Rado

14. Weimess Marion

15. Beke Mária

16. Melleklet Beke M. leveléhez

17. Fejér Lipót

18. Winkler Lajos

19. Melleklet Winkler L. leveléhez (Bölcsönkai határozat.)

20-21 Harkányi Béla

22. Degen Árpád

23. A III. oszt. igazoló bizottságának jelentése (6 f.)

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

I. M. T. Mademira III. orolápn által, a Magyar a Tanácsköztársaság fennállása idejében tanúsított viselkedés megválaszolás céljából kiküldött bizottság ülésének

jegyzőkönyve

felén voltat Horváth Géza r. tag, elnöklet alatt: Flóray Lajos, Mihály Lajos, Schafarits Ferenc ^{székess} ~~székess~~, Magyaróky Károly, Flóray Gyula, ^{székess} ~~székess~~ Kármán Gyula levelező tagok. Először a jegyzőkönyv viselkedés Magyaróky Károly lev. tagok közl. meg.

Előző javaslata a bizottság egyhangúan abban állapodott meg, hogy az 1918. évi Mademira Államrendtartás körülményeinek sorrendjében a III. cikk. valamennyi tagjának viselkedését, a bíróság jelenlévő tagjait nem véve ki, fogja hivatalba lépésükkel együtt abból a szempontból, hogy nem tanúsítottak-e a Tanácsköztársaság idejében nemzedék és korrallenes viselkedést. A bizottság elnöke, hogy tárgyalásait megőrizni hivatalosnak kívánja tekinteni.

Entz Géza, Kily Károly, Krenes György r. tagok viselkedés ellen érvénytelen nem merülő fel, a bizottság azt kifogásolással mondja ki.

Fridrich Trider r. tag viselkedésén vonatkozólag felemlített adatokat a bizottság nem tekinteli bizonyítónak, amiket miatt a feljelentés a fennsorozott kéregevényre - az utólagos feljelentés nem volna megadható, aminek nevezett tag viselkedését igazolhat tekint.

Schuller Lajos, Horváth Géza, Koch Antal, Kármán Gyula r. tagok viselkedés ellen érvénytelen nem merülő fel, a bizottság azt kifogásolással mondja ki.

A Szentkötök Miklós r. tag viselkedésén vonatkozólag a bizottságnak rendelkezésére bocsátott adatok r. ezek körüli fogja a Darducz Lajos egyetemi magántanár az Mademira III. irásait beadványában foglaltak miatt a bizottság elhatározta, hogy Szentkötök Miklós irásai alapján a bizottság céljából kérdőívet küld a körülményekről: "Tokyo évi március 21-től augusztus 1. ig mivel foglalkozott? Vállalt-e hivatali vagy megbírási a Tanácsköztársaságtól? Tagja volt-e a Tanácsköztársaság által kivétel nélkül vagy kivétel nélkül politikai, adminisztratív vagy hadseregben szolgolt vagy bizottságnak? Emellett fejében milyen anyagi vagy egyéb előnyöket élvezett?" Válaszra írtválandó, hogy a fentebb válasszal kapcsolatban kereseteket, viszont a bizottság tárgyalása megőrizni hivatalos.

Dados Gyula r. tagra vonatkozólag a bizottság a kérésre válaszolást egy körüli időtartamra halasztja, mint hogy előbb meg

bizonyos felvilágosító adatként kezelve a Magyarországi munkásoknak.

Horvay Lajos és Mágozay Dezső Sándor viselkedését a bizottság igazolta mondja ki.

Höveshgyertyi Rodó s. kognak, ^{esetében} a közéleti és társadalmi munkásságát illetően a Tanácsköztársaság idejében elvállalt tevékenységével a bizottság határozatában elvett méltóságosnak tartja azt, hogy László Kőrösi is köztudottan nevesebb körökben való közéleti munkájáról, mint a mielőtt leírassuk Miklós Kőrösi.

Miklós Lajos, Duday Ferenc, Farkas Gyula, Károcsák József, Lozsy Lajos, Schafarikai Teréz vendég és Hankó Vilmos s. Dóczy István lev. kognak viselkedését a bizottság igazoltnak, illetőleg kifogástalannak mondja ki.

Dudai Adolf l. kognak, vauerközlény a bizottság határozatában elvett felvilágosító adatként kezelve a Magyarországi munkásoknak.

Franzenau György l. kognak viselkedését a bizottság kifogástalannak találja.

Winkler Lajos l. kognak esetében a bizottság a határozatában a határozatban megfogalmazott kérdéseket tekintve a határozatban Kőrösi ivre adandó válasz tekintetében utáni időpontban határozta.

Storánffy Gyula l. kognak viselkedését a bizottság igazoltnak találja.

Hoor-Tempis Márk viselkedése ellen észrevétel nem merül fel, azt a bizottság kifogástalannak mondja ki.

Munkácsy Timiámy Károly a Tanácsköztársaság idejében megnevezett állásba került elő, a bizottság a határozatában elvett méltóságosnak tartja annak a kérdésnek tekintetében, hogy Timiámy István elöljárói tevékenységében tett-e a munka vérszót lépéseket.

Podola Lajos viselkedését a bizottság kifogástalannak találja, Féjér Lajos vauerközlény további felvilágosító adatként kezelve a Magyarországi munkásoknak.

Károlyi Ferenc, Tangl Károly, Wittmann Teréz viselkedése ellen észrevétel nem merül fel, azt a bizottság kifogástalannak találja.

Tücsök János viselkedését a bizottság igazolta mondja ki. Parvay Imre és ifj. Esterházy Géza viselkedése ellen észrevétel nem merül fel, azt a bizottság kifogástalannak mondja ki.

Hudly Teréz és Kertész Kálmán viselkedését a bizottság igazolta találja.

Kelt Budapest, 1919. évi augusztus hó 26.-án
Horváth György Magyarországi munkásoknak
s. kognak, a bizottság elvett Storánffy Gyula lev. kognak, a bizottság igazolta
lev. kognak, a bizottság igazolta
Tücsök János

Horvay Lajos
Dr. Miklós Kőrösi

1919. aug. 27.

A M. T. Hadánia II. osztálya által a Legye a Távfestőközlésügyi
fennállása idejében tanúsított magatartásának megvizsgálása céljából ki-
küldött bizottság II. ülésének

gyűjtőkönyve

Felen voltak először Bea elnöke alatt Thorny Lajos, Melty
Lajos s. Legye, Dugovszky István, utóbbi ügyis, mint gyűjtő, Túrossy
János l. Legye az öltés bizottság tagjai és Princk Gyula l. Legye jót
tag.

Mult ülés gyűjtőkönyve ellen írvével nem meiltve fel
kitételeket.

Exponat a bizottság az osztály tagjai magatartásának foly-
tatódószs elbírálásán ki az az alábbi sorrendben.

Richter István, Princk István, Preisz Hugó l. Legye vesél-
kedés ellen írvével nem meiltve fel, írváltak kitételek.

Beke István l. Legye szoros és hiatalmas levezetésű örökös
kése a volt Kommunista szervezetek Kizimés Túrossy János l. Legye
előadásán szerint, de ettől eltekintve az a tény magában, hogy Beke
István az egyetemi tanács fődirektorium egyik tagja legye nemcsak
elvártak, de mindvégig viselte a Kommunizmus nevet és
szexellenes irányzata miatt a legnyilvános bevizsgálás alá örökös
szex esik.

Krompöcher Ador l. Legye magatartásának elbírálása előtt
a bizottság a már az első ülésben megállapított kérdésekre a
dandó feleletadást tartja munkásnek.

Szjmond Elek és Pálfi Móricz l. Legye magatartását a
bizottság írváltak mondja ki.

Szjmond István l. Legye vonatközvet a bizottság hírvorítók
tal előtt annak megállapítását tartja munkásnek, hogy milyen
vonatközvet fűntik öt Hármányos, a volt hírvorítók ny
hírvorítók főosztályvezetők és a tervezetkellendományi direktori
osztály.

Parlavosky Ferenc és Duchböck Gusztáv l. Legye mag-
tartásuk ellen írvével nem meiltve fel, írváltak.

Szjmond István hírvorítók, mint hogy a Táv-
festőközlésügyi egyetemi tanács hírvorítók szex elő, hírvorítók
tal előtt a bizottság munkásnek tartja a megállapított kérdésekre
adandó felelet munkásnek beviz.

Mauritz Béla, Beke Hugó, Tilavosky István és Szjmond
Sopron szex magatartásuk írváltak.

Steiner Lajos l. Legye vonatközvet a bizottság felvitt
gond adatok beviz szex elő.

Levél Adolf l. Legye magatartásának elbírálásakor a bi-
zottság a legnyilvános bevizsgálás alá örökös szex elő a szex,

22. p. P. P. I.

megnevezett a ^{tervezett} Természettudományi Múzeum igazgatói
közül a Természettudományi Bizottságtól elváltatta a
közeli akart járulni egyike régi, természeti intézményünk, a
Munkai Múzeum rekonstrukciójához.

Budapest, 1919. évi aug. 27. - én

r. tag, a bizottság elnöke

A gyűjtemény, az alábbi körzónák, illetőleg helyesbítés után
leszítetik: Szén szén vonatkozólag megállapítandó, hogy mennyiben
volt része az egykori növényrendszertani és növényföldrajzi intézet
leírásában, Szén szén pedig az a kitétel, hogy a Munkai
Múzeum rekonstrukciójához közeli akart járulni olyképen módosítandó,
hogy hozzájárult volna annak rekonstrukciójához, ha a bekezdéssel
események eset meg nem akadályozták.

D. Kováts György
r. tag, a bizottság elnöke

Magyarokérván
l. tag, a bizottság gyűjteménye

A M. T. Akadémia III. osztálya által a hazai a Tanácsköztársaság fennállása idejében tanúsított magatartásának megválogatása céljából kiküldött bizottság III. ülésének

jegyzőkönyve.

Jelen voltak Horváth Géza r. tag elnöklésével Hlosvay Lajos és Mészáros Lajos r., Magyaróky István, az üléske ügyis, mint jegyző, Tóth János l. tagok a bizottság tagjai, továbbá Schafarik Terenz és Schwabfi Gyula jöklagok.

Az elnök előterjeszti az osztály azon tagjainak névsorát, akik később választalván meg, az 1918. évi Akadémiai Almanszékba nem voltak felvevélők. Ezeknek, név szerint: Kempeser Balázs, Óltay Károly, Rybas István, Marek György és Koncz György l. tagoknak magaviselete ellen érvényes nem mutatván fel, az a bizottság igazolnak mondja ki.

Elnök javaslatára a bizottság az a további határozat, hogy az illető taglarsakhoz, kiknek ügye függőben hagyatott, az első ülésben megfogalmazott, általános kérdéseket tartalmazó kérdő ívek kiküldendők, vda módosítja, hogy a kérdéseket minden egyes tagra vonatkozólag külön-külön fogja megállapítani. A bizottság további, Mészáros Lajos indítványát elfogadva, elhatározza, hogy azon tagoknak mindegyikének, akiknek ügyében még nem határozott, az elnök is a jegyző aláírásával ellátandó levelet fog intézni, melyben énterítve őket az ellenük emelt vádatok felől, egyrészt mind arra kéri fel, hogy bizonyos határidőn belül amely a mánté ket vonatkozólag egyetértőleg csak kevlén lesz megállapítandó, a vádpontokra vonatkozólag nyilatkozzanak. Mégül a bizottság megjáve teszi Hlosvay Lajos bizottsági tagnak azt az indítványt, hogy abban az esetben, ha mántaz az osztály egyes, más igazolt tagjainak magatartásán vonatkozólag tevély adalata jutnak tudomására, az illető tart magatartását újból elbírálás tárgyává fogja tenni.

Lendassik Mihály r. tagra vonatkozólag a bizottság a következő fogalmazásban állapítja meg a kérdéseket: tagja volt e a kevléssel tudományos akadémia, továbbá a tudóskepes szervezésé ügyében kiküldött bizottságoknak, részvevél e ezeknek előkészítő vagy bírálnó mis munkabátaiban? Mi vitte őt arra, hogy a Természettudományi Közlönyben megjelent cikkel megírja?

Rados György r. tag kérdés intéendő arra nézve, hogy részt vevél e Kézváltásügyi népbizottság megbízásából budapesti Könyvtárosok Kevlé Kézváltásügyi népbizottságának megválogatásában.

Köveshgyethy Rado címűen a következő kérdéseket állapítja meg a bizottság: Mi vitte őt arra, hogy a Kézváltásügyi népbizottság intézet vezetését elvállalja és rákötve az elődei által köve

lett hazafias és nemzeti iránynyúl, a kommunizmus céljait szolgálja. Vagyott-e ezen megbízás elvállalásáért anyagilag jutalmazva, s ha igen mekkora volt a részére kintléányozott összeg? Milyen intézkedéseket tettél őt akkor, amikor mint a Szt. István Akadémia elnöke IV. osztályának elnöke, az osztály megünnepelésére céljából kedeménnyel lépéseket tettél? Mi vezette őt, mikor a baleséreltudományi karon szervezett tiszteletköltség bizottság tagjává lettél elvállalva?

Dudai Adolfo vonatkozólag ^{Méltóságos} ~~szász~~ ^{Magyar} ~~tanács~~ bizottsági tagként a felvilágosítást nyújtja, hogy nevezett tag igazlatlanul eladta s anélkül, hogy klinikáját előbb átadta volna, Pécsett kifizetett az orvostudományi kar Dudait nem tekinteli lötkélnak. A bizottság Dudai esetében a döntést elhalasztja.

Winkler Lajos l. taghoz a bizottság azt a kérdést kívánja intézni, mi bírta őt a baleséreltudományi karon törvényellenesen szervezett 12-es intéző bizottság tagjává helyének elvállalására.

Lindneri Károly megajánlását a bizottság igazlatlannak tekinteti, mert a tanácsközhatalom idejében közként elbűvölés után megmaradt régi helyén, folytatva korábbi munkáiban a működését.

Tóth Lajos kérdés intézendő, hogy mint a baleséreltudományi kar 12-es intéző bizottságának tagja milyen szerepet tölthet be.

Béke Manó l. taghoz kérdés intézendő, mi bírta őt arra, hogy mint az egyetemi házias főosztályának tagja, továbbá mint a 12-es intéző bizottság tagja a kommunizmus céljait szolgálja?

Krompácz Ádám megajánlását, tekintettel arra, hogy nevezett mint az orvostudományi kar legatis dékánja kinyilvánított ínytelenségű állást a tanácsközhatalom idejében a kommunizmus szerveivel, a bizottság igazlatlannak mondja ki.

Székely István Székely István vonatkozólag a bizottság esetében a kérdéseket állapítja meg: Milyen célból, vagy megbízásból a tanácsközhatalomtól? Tagja volt-e a tanácsközhatalom alatt közvetlenül vagy közvetve kifizetett politikai, adminisztratív vagy tudományos szervezet vagy bizottságnak?

Dégen István a következő kérdések intézendők: Közközvetlenül állott-e a közéleti népszerűséggel s ennek szerveivel, így a terméreltudományi direktoriattal? Kérelmet volt-e az egyetemi növényrendszertani és növényföldrajzi tanácsok liquidálásában?

Steiner Lajos vonatkozólag informatív jellegű adatok beszerzésére Szász János biz. tag kéri fel.

Budapesten, 1919. szept. 2.

Horváth György
r. tag, a bizottság elnöke

Stingó Gyula
l. tag, a bizottság elnöke

Jegyzőkönyv

a magyar Tudományok Akademiája III. osztályának ötös bizottsága 3. ik. üléséről, mely péntek szeptember 16-án a nemz. múzeumi tanteremben tartatott.

Jelen voltak: Dr. Horváth Géza r. tag, elnök, Dr. Horvay Lajos r. tag, Dr. Mihely Lajos r. tag, Dr. Schaffarik Ferenc r. tag, Dr. Istvánffy Gyula l. tag, Dr. Turron János l. tag, ezen az ülésen jegyző.

Elnök bejelenté, hogy Dr. Bugarszky István távol lévén Budapestről az ülésről kimentette magát s így Dr. Turron János l. tagot kéri fel a jegyzőkönyv vezetésére. — Tudomásul szolgál.

Elnök javasolja, hogy a múlt ülésen megbeszélte kérdések miként intésével tárgyában pontosabb megállapodások törtéjenek. — A bizottság elhatározta, hogy minden megkérdendő taghoz egy általános sörögű — is aronkivül az illetőre vonatkozó specialis kérdések intésessenek.

Elnök: Lenhossék l. tag cikkét, utolvasva s elbírva nem lát boldogviszmust, de a cirt a kérdés feltehető. — A bizottság úgy határoz, hogy a kérdés 3. ik. pontja így hangozzék: „mivel tudják, így mentem, hogy a ^{ma} ~~Ferenc~~ directoriumtól szerkesztett Ferenc uttudo mányi Höröng be cikkét írjon, is továbbá, hogy „tartott-e a kommunista kormány megbizásból nemet nyelvi eladrisokak is miyen dijaras járt cektet”

Elnök felveti az Quodival kapcsolatos nem végleges határozat kérdését. — A bizottság elhatározta, hogy Quodil-ra vonatkozólag beüriteti az eljárást, mert reá nére nem rendelkezik kompromittáló adatokkal.

Winkler l. tag ugyeben így ohajtya a kérdést formuláru a bizottság, hogy: „Miben áll

a gyűjtemények képrés terverett átalakításáról
körüli és mint az ezzel kapcsolatos bizottság
elnöke - milyen munkákat fejtett ki."

Degen l. tagra vonatkozólag a speciális
kérdésbe betoldandó a növényrendszertani
és növényföldrajzi intézetre vonatkozó pont-
ba hogy: „..... és ez intézet herbariuma-
nak elvitetésében és ~~felvétel~~ az intézet felor-
bításában való határozathozatalban, külö-
nösen pedig e kérdéssel kapcsolatosan
milyen vonatkozásban állt ~~hiszen~~ ~~mai~~ ~~Tócsa~~
közköztudásügyi népbizottsági csoportvezető-
vel.

Steiner l. taghoz az általános kérdés
intérendője

Lendell l. tag ügyében ^(a bizottság) az ö. Méhely r. tag-
hoz intézett levelét a kívánt válasza adásá-
nak tekinti és így külön kérdés Lendell
l. taghoz nem intéendő.

Kertész l. tag ügyében Horváth r. d. elnök
öröklésesen referál és bemutatja Kertész l. tag
levelét, a melyet a bizottság szintén mint
a kívánt választ adást kívánja a jegyző-
könyvhöz csatolni.

Horvay r. tag indítványozza, hogy a leve-
lek ne postán hanem küldönves úton
küldessenek szét. Bizottság így határoz,
a határidőre néve pedig kimondja, hogy
a válaszok j. hó 25-ig érkezessenek be, a
bizottság legközelebbi ülése pedig 29-én
legyen.

Elnök eután az ülést bezárja.

H. m. f.
Dr. Turson János
jegyző.

Horváth
elnök.

A Magyar Tudományos Akadémia III. osztályának elnöki bizottsága
1919. évi szeptember 29.-én tartott 5.-ik ülésének

jegyzőkönyve.

Jelen voltak: Flóry Lajos r. tag elnökségével Flóry Lajos,
Méhely Lajos r. tagok, Danzony István l. tag ügyis, mint a bizottság jegy-
zője, Tósson János l. tag bizottsági tagok és Schafarik Ferenc r. tag
és Hóvárfi Gyula l. tag jóllátók.

Elnök bejelenté, hogy a kérdésre utján néthetől 9 ker-
dő levél közt az egyik, nevezetesen a Steiner Lajos l. tag című
szóla nem volt kézbevitel. Ertérítést azint nevezett tagtól melys
bely. A kézbevitelt 8 levél mindegyikre válasz érkezett. Ezenlét
elnök felkéri a jegyzőt, hogy a beérkezett válaszokat olvassa fel. Egyet-
smind elnök javaslatára a bizottság abban állapodik meg, hogy az
egyes levelek felolvasása után a bizottság azonnal hozza meg az
illető tag javaslatjának elbírálását után a határozatát.

Lendvai Miklós r. tag válaszában megállapítja után a bizott-
ság határozatára után egyhangúlag sajnálattal állapítja meg, hogy
Lendvai Miklós r. tag a Szentesi körlevél idejében sajnálattal megad-
tásával az a határozat mellett, mintha a Szentesi kormány hatalom-
tisztosításának intencióit magába foglalja volna, — továbbé eljárás
folyamatba vételének szükségességét azonban a bizottság nem látja fele-
lőnek.

Rados Gyula r. tag válaszában megállapítja után elnyu-
zott vita után a bizottság, az a való tekintettel, hogy Rados Gyula
r. tag az azint az a körlevél idejében a Szentesi körlevél idejében,
nem nevezett mint a miniszter főosztályára miniszterrel köz-
vetlenül kapcsolatban állott az a, hogy az elrendelt közzététel-
lésnél az a körlevél idejében, Rados Gyula r. tag javaslatát i-
gazolva látja.

Kövesligethy Rádó r. tag levelének felolvasása után a bizottság
határozatára után Flóry Lajos r. tag indítványára elhatározza,
hogy nevezett tagtól az a körlevél idejében, melyben az a körlevél
fel, hogy a körlevél idejében az a körlevél idejében, minthogy a
bizottság az azint az a körlevél idejében, minthogy a
Kövesligethy Rádó r. tag az azint az a körlevél idejében, minthogy a
az azint az a körlevél idejében, minthogy a
a körlevél idejében, minthogy a

Winkler Lajos l. tag válaszában megállapítja után a bizottság
azt állapítja meg, hogy nevezett tag a Szentesi körlevél idejében a
dományos körlevél idejében az a körlevél idejében, minthogy a
magát a Szentesi kormány nevével, amely a Szentesi körlevél idejében
névelét nem látja l. tag. Ezenlét továbbé eljárás folyamatba vételének
szükségességét a bizottság nem látja felelőnek.

1919. szeptember 29. 2

Tézer Lajos l. lag utasára felolvasandóan, a bizottság egy-
hangúlag arra a meggyőződésre jut, hogy nevesett kognak magabiz-
tosan - tekintettel a fennfoglalt kényvrendelvényre - nem eselék ki-
fogás alá.

Ujút jppö felolvasa Beke Mária l. lag utasára. Mint hogy
a bizottság a levélben rendelkezésre, beszámolt adatok alapján nem
képes kiadni kéjelt alkotni Beke Mária l. kognak a Tanácsközlésé-
ségeben kifejtett tevékenységéről, a lakosságoktól és ^{ben} így ~~ki-
fogás~~ elbírálta.

Budapesten, 1919. szeptember 29. - en

Horváth József
l. lag, a bizottság elnöke

Magyaroké
l. lag, a bizottság jppöje

A Magyar Tudományos Akadémia III. osztálya önkormányzata
1919. évi október 2.-án tartott 6-ik ülésének

jegyzőkönyve.

Jelen voltak: Horváth Géza r. tag elnöklésével Florey Lajos
r. tag, Magyaróky Károly l. tag újság, mint jegyző, Tussov János l. tag
bizottsági tagok és Klvánffy Gyula l. tag főtag.

Elnök jelenti, hogy Leutovits Mihály r. tagtól újabb levél is
került a bizottság címére. Jegyző felolvassa a levelet, az abban fog-
laltak tudomásul vételnek.

A múlt ulti jegyzőkönyvnek felolvasása után a bizottság új-
ból vizsgálta tárgyára kért Hövesligethy Rado r. tagnak a Tanácsköz-
létségi idejében tanúsított magatartását a katonai szolgálat ki-
munkálat, hogy mint a tanácskormány által, a tanácsközpont intézet
előre kinevezett elnök a tanácsközpontban eövenre jutott nemzetisé-
glen irányít nevével fedezke s valódi és irányító szerepet játszott,
Hövesligethy Rado r. tagnak magatartását elítéli.

Bégen József l. tag levelének felolvasása után sajnálattal állá-
pitja meg a bizottság, hogy Bégen József l. tag a Tanácsközpont ide-
jében tanúsított magatartásával az a látogatást kellett, mintha a tanács-
kormány közmivelődési körveinek tervkéveit magaéva lette volna, so-
vábbi eljárás folyamata tételének szükségét azonban a bizottság
nem látja fenntartani.

A bére Haskányi Béla l. tag levelében kivételként a bizottság
sajnálattal látja, hogy br. Haskányi Béla l. tag a tanácskormány
től nyert megbízásokat is kinevezést nem látotta el megillet, tovább
eljárás azonban nem lát szükségesnek.

Elnök elmondja, hogy Mihály Lajos biz. tag Lendl Adolf l.
tagnak hozzáintézett két levelét a bizottság rendelkezésére bocsátotta.
Jegyző felolvassa a levelet, a bizottság belső exmencsere után
votáltsággal az a látogatást hozza, hogy Lendl Adolf tagnak a
Tanácsközpont idejében katonai szolgálatát a Magyar Nemzeti Múzeum-
nak, mint ^{tanácsközpont} eövenre jutott nemzetisé-
glen irányít nevével fedezke s valódi és irányító szerepet játszott,
Hövesligethy Rado r. tagnak magatartását elítéli.

Elnök Kerlesz Kálmán l. tagnak magatartására vonatkozó
tag újabb pódokat kívül a bizottsággal, a bizottság abban, hogy
Kerlesz Kálmán l. tag a tanácskormány által az állattani állat vesé-
lőjének nevezetű ki nem látott kifogásolni valót azírt, mert aversek
korábbi állásából kifolyólag az avariummal révén igényt tartottak
az előléptetésre, sőt az antihygienei állás nyugdíjazás folytán
való megjelölése már a Tanácsközpont elötti időben folyamatos-
valt.

A bizottság elhatározta, hogy az elődói jelentés elkészítését
Mihály Lajos r. tagot kéri fel.

Budapest, 1919. október 2. ai.

Horváth Géza
r. tag, a bizottság elnöke

Magyaróky Károly
l. tag, a bizottság jegyzője

Jegyzőkönyv

a M. T. Akadémia III. osztálya részéről kiküldött igazoló bizottságnak
1920. április 14-én, d. u. 6 órákor tartott üléséről.

Telen voltak: S. Horváth Géza r. s. elnöke mellett: S. Huszay Lajos, S. Fülöp Kálmán r. t. S. Turson János l. t. mint a bizottságnak rendes tagjai, S. Scheffarik Ferenc r. s. S. Tokvárfi Gyula l. t. mint a bizottság pótagjai.
A jegyzőkönyvet vezette S. Huszay Lajos, mint elnöke.

Először elmondta a bizottságot, hogy a M. T. Akadémia 1919. december 15-én tartott összes ülése a bizottságnak, S. Beke Manó l. t. magatartása ügyében előterjesztett javaslatát azonnal a megjegyzéssel küldött vissza, hogy újabb javaslatot terjeszzen elő a Mathematikai Szeminárium céljainak kiűrlésére vonatkozó ésrevételek mellőzésével és csak azután a mozzanatokkal barátságos szöveggel, amelyből megítélhető, hogy S. Beke Manó a Tanácsköztársaság idejében kamuzott-e olyan viselkedést, amelyből kiderül, hogy a Tanácsköztársaság céljait kívánta-e szolgálani és a melyekből a hara és a nemzetellenes viselkedés ténye megállapítható. — Egyidejűleg bejelentette, hogy S. Beke Manót az ülésre meghívta, tehát ha a bizottság szükségesnek látja, tőle szóbeli tájékoztatásokat kérhet.

1., S. Turson János, aki a S. Beke Manó magatartását követően megfigyelhette és állításait a bölcészeti üléseken, a Tanácsköztársaság idejében felvett jegyzőkönyvek adataival is igazolhatja, a következő terhelő adatokat terjeszti elő:

a.) S. Beke Manó S. Schmidt Lászlóval és S. Révész Gerárdval együtt tagja volt a budapesti tudományegyetem adminisztratív ügyeinek vezetésével a Közel-Keleti Népbiztostól kinevezett bizottságnak.

b.) A bölcészeti körben, mint a Kari Bizottság tagja, örömmel üdvözölte a Közel-Keleti Népbiztostól kinevezett bizottságnak az a kedvességét, hogy a főiskolák szabadkiszervi előkepratttség nélkül is lehessen jelentős felvért. A Népbiztos ilyen irányú leírata a szabadság és a pedagógiai élet megvalósítása jelenek mondatára és vállalkozott részt venni olyan javaslat kidolgozásában, mely a szabadkiszervi előkeprattség nélkül jelentős mértékű megengedést, hogy minden felvételi vizsgálat nélkül beírathassanak egyetemi hallgatóknak.

c.) Mint a Kari Bizottság tagja, 1919. június 11-én tartott ülésben indítványozta, hogy a Kari Bizottság kérje fel a Közel-Keleti Népbiztost, a Közel-Keleti tanács elnökét és rektor kinevezésére, mely eljárásával az egyetem autonómiáját sértette meg.

d.) Megkérte, hogy leánya a Közel-Keleti Népbiztostól állást vállaljon és veje mint vándoros szerepeljen.

2., A bizottság tisztes eszméire utána abban állapodott meg, hogy S. Beke Manó két kérdésre két szóbeli felvilágosítást, minthogy a Kari Bizottság tagjairól már leírásban nyilatkozott, leányának és vejének magatartásával pedig foglalkozni nem kíván.

Első kérdés: Tegar-e, hogy a bölcseletről birodalmi ülésen azt a szöveget, hogy jóváhagy az egyetem előlétszükség nélkül vegyen föl hallgatókat, mint a felvilágosodás és a szabadság köntelményét üdvözölte?

Második kérdés: Tegar-e, hogy 1919 június 11-én a kar birodalmi ülésén azt indítványozta: a kar birodalmi tagjai fölterjesztést a követtatásiügyi Népbiztostól és kérje: nevezze ki az új rendszert illetően, a jövő tanévi dekánt és rektort idejében, hogy elég idejük legyen előlétszükség feltételük teljesítésére?

Dr. Beke Manó az első kérdésre azt felelte, hogy a kar birodalmi ülésének jegyzőkönyve, amely szerint ő a Népbiztos kérdeműnyezését örömmel üdvözölte volna, ellenkező a valósággal, mert ő a Kövesligethy javaslatát fogadta örömmel, a ki nem az iránt foglal állást, hogy az egyetem bárkit, szabályszerű előlétszükség nélkül vegyen föl az egyetemre, hanem csupán azt javasolta, hogy az egyetemhez kapcsolódó középiskolai tanárképzés, a gyakorlatban bevált okleveles tanítóknak adjon alkalmat a továbbképzésre és általában a középiskolai tanári oklevél megszerzésére. Ő, a ki mindegyikről azt az elvet vallotta, hogy az igazi tehetségnek meg kell adni az alkalmat az érvényesülésre, Kövesligethy javaslatát valóban örömmel üdvözölte.

A második kérdésre adott feleletében valótlannak állítja azt, mintha ő a követtatásiügyi Népbiztost arra akarta volna kérni, hogy a követtatás tanácsára a bölcseletről dekánt és a bölcseletről kádrak közül a rektort mielőbb nevezze ki, hanem ő azt kívánta szorgalmaztatni, hogy rendelje el minél előbb a dekánt és a rektor megválasztását, különben nem lesz elég idejük előlétszükség feltételükre. Tegar, hogy először nem emlékezett pontosan szavaira és nem volt bizonyos, hogy vajon kinevezésre, vagy választás elrendelésére tett-e indítványt: azonban később dekánt irásbeli nyilatkozatával tudja igazolni, hogy ő nem kinevezésről, hanem választásról beszélt, melyből éppen az volt célja, hogy az egyetem autonómiájának sérelme ne esse ki és véstelenül felelősségre ne menjen, hogy a legközelebbi évre a rektort a bölcseletről kádrak közül kell választani.

3. Dr. Frityg Kálmán megint kérdezte Dr. Beke-től, hogy a mikor látta a Tanácsköztársaság szerencsétlen intézkedéseit, miért nem szakitotta meg a vele fenntartott összeköttetést? Erre Dr. Beke azt válaszolta, hogy őt a magyar politikai réteg sohasem érdekelte és a Tanácsköztársaság veretéseinek elterjedéseit látva, mindegy csak arra gondolt, hogy erejéhez képest segít megmenteni azt, a mi még megmenthető.

4. Dr. Beke Manó eltávollása után a birodalmi a rendes tagok számát ötésségítette ki Dr. Scheffer-rel Ferenca pártjával, minthogy Dr. Bugarszky István is nem jelent meg, azután Dr. Beke nyilatkozatát melegebben megállapította, hogy azok erejét tetemesen gyöngyíti a Követtatásiügyi Népbiztostól veleszemből tanúsított bírálma, melynek kétségtelen tanúja, hogy őt a Népbiztos a belső egyetem adminisztratív birodalmi kinevezésére, továbbá megállapította, hogy a Tanácsköztársaság érdekeit, kényserítő ok nélkül sokkal nagyobb bürgúsággal szolgálta mint kellett volna, miért magyarországi a Tanácsköztársaság ideje alatt nemzeti és harafias tekintetben ki fogózkodhatna nem minősíthető: mindezeknél fogva a birodalmi két. Kérdést kívánó szavazat ellenében három szavazattal azt javasolja az öpre. ülésnek, hogy Dr. Beke Manóval szemben, a harafias magabiztosságot való eltanácsadás miatt, fejérré kirosszálását.

Dr. Kovács István

Második kérdés.

Dr. Blum György

Kedves Barátom!

MASTAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Őszintén köszönöm hozzám való jószágodat — sajná-
lom azonban, kívánságodat nem teljesíthetem: a kívánt
lemondó levelet nem írom meg.

Megvizsgáltam még egyszer lelkiismeretemet, át-
gondoltam újból mindent, a mit írtam és cseleked-
tem az utolsó hónapokban: nincsen restelni valóm,
nem követtem el hibát semmiben sem. Nem vé-
tettem sem az ország, ~~és~~ nemzet, sem az Akadémia,
sem a Museum, vagy a tudomány ellen — de sem-
miben sem — fáj a gondolat és a kívánság, hogy
én mondjak le az akadémiai tagságomról. Értetek: Te
ajánlottál engem és azt hiszed most, hogy menteni kell
engem.

A mit említetted nekem, mint bűnömöt, az mind
másképpen van, mint a hogyan esetleg lehetett. Már
csak egyes dolgokra emlékesem és nem is akarok na-
gyon hosszadalmasan írni; mégis egyről - másról
keretnek felvilágosítást adni.

1.) Azt mondtad, hogy a vizsgáló bizottság t. tagjai
— a kiket nem ismerek — nagy kommunistának tartá-
nak engem. Hát ebben alaposan tévednek. Senmi
közüm nincs hozzá. Én liberális, demokratikus haj-
lamú, keresztény érzésű, hazafiasan gondolkodó vol-
tam mindig és szociális fejlődést jelentő, fokozatos
haladást kívánó politikát követtem régóta a ma-
gam esze szerint, a mit képviselő körömben beszéleim-
ben, később írásaimban hirdettem mindig és cseleke-
leteimmel bizonyítottam. A munka- és vagyonközös-
séget, vagy egyenlőséget egy egész országban ellenben

*) Megjegyzendő a kommunizmus nem bolszevizmus és nem ganszvi láncolata. Akát
ha ideális kommunista volnék is, az nem volna baj — de én az se vagyok.

mindig lehetetlennek tartottam. Mint biológus se gondolkozhatnék másképen. — A bolsevizmust és az ennek során elkövetett gasságokat pedig elítéltem éppen úgy, mint bárki más, a ki jóérzésű. A szörnyű emberek közül pedig egyet se ismertem, elítéltem őket azért, a miket elkövettek.

2.) Azt mondtad, a bizottság helyteleníti azt, hogy a Termész. Muzeyumi igazgatói állást elfogadtam és hogy felemelt fizetést csikartam ki magamnak. — Ez egészen másképen van: két hónapig húztam a kínált állás elfogadását; azután előadtam ^(újabb halasztás okából) hogy nem fogadhatom el a kinevezést (a mely rendelet alakjában, azt hiszem, június közepén jött), mert nem kívánhatják tőlem a magam degradációját; hiszen az állatkert élén jóval magasabb fizetésem van^{*}), mint a megyei az V. fizetési osztályé. Erre két-három hétre rá kaptam egy új rendeletet, a melyben fizetésemet a IV. fizetési osztályba sorolták. Nyomban rá bejelentettem a városi népbiztosoknak^{**}) inkompatibilitásomat és kintem^(írásban) állatkerti fizetésem arányos redukálását, ha museumi járandóságomat utalványosnár, mert én kétféle fizetést nem öhajtottam; sőt, bejelentettem lemondásomhoz való készségemet, ha museumi állásom maradvány volna. A városi népbiztosok — noha nem is bejelentem velük — már előzőleg a várossal kötött szerződésüket érvénytelennek nyilvánították és most értésünkre adták, hogy ők nem ismernek inkompatibilitást és feltétlenül kívánják, hogy az állatkerti állásomban is megmaradjak; sőt, ne hogy ezembe jusson esetleg újból lemondani, fel-

*) Jól jóval a proletár-diktatúra előtt kaptam a fővárostól évi 20.000 + emelték 4.800 + 3.600 K = 28.400 K fizetést és félévenként külön 2-2.000 K jutalmat. — **) Csak Bokányit ismertem közülük, mert ő látogatóm meg nyoma.

volna fizetésemet még 6.000 K-val. Aronban én ezt nem fogadtam el; muszáj fizetést se kaptam; ha kaptam volna, ugyanennyivel tehermentesítettem volna az állatkert pénztárát, a mint ez előve még volt becsélve szántanálcsunkkal is.

Az egész idő alatt mindig csak annyit vettem fel, mint a mennyit nekem régi szerződésem szerint és a régi fővárosi Tanács határozatai alapján járt, noha időközben minden városi üzemi tisztviselő már heti bért kapott. Nekem is meg volt állapítva a heti bérem $650 + 100 + 250 = 1000$ K-ban, de én nem vettem fel, hanem maradtam a 28.400 K-nyi régi fizetésemben, a mint ezt okmányokkal igazolhatom. Soha se kértem, soha se kívántam többet. Bármenyit adtak volna. Én szerényéletű ember vagyok — nem tudtak hozzáim férni. A kocsiromnak több fizetése volt mint nekem. Két nagy állást töltöttem be, de kikötöttem, hogy csak egy fizetést fogadok el. — Ha a t. bizottság ezt tudomásul veszi, azt hiszem mindegyest más képen ítéli meg látszólagos hibáimat.

Hogy szeretnék egy országos nagy Termész. Múzeum igazgatója lenni, ezt én nem tagadom; sőt úgy azt sem, hogy szeretném ezt a múzeumot megtervezni — hiszen hisz én óta dolgozom rajta. Ez az utóbbi feladatom különben ki volt jelölve a kinevezési rendelkezésben is; ezért neveztek ki éppen engem erre az állásra, hogy megtervezsem a múzeumot s ezért nem mondhattam le a feladatról, mert előzőleg is gyakran írtam róla. Azt hiszem ebben nincs

restelni valóm.

3.) Azt mondtad, hogy én okortam, vagy szeltem az egyetemi herbarium és a palaeontologiai gyűjtemények sételbontását. — Ez is másképen történt; én alig tudtam róla. A Borbás-féle herbarium áthelyezését a múzeumi osztályba már régebben elhatározta (vagy ajánlotta) volt valamelyik fóruma a botanikusoknak (nem tudom már melyik botanikus társaság), még mielőtt én a múzeumból kerültem volna. Egykor meghívót kaptam Turson professzor intézetébe. Ott volt 3-4 botanikus, Kármán elnökölt, Turson kisle gyűjteménye mentesítését. Én kijelentettem, hogy nem szólhatok hozzá, mert nem ismerem a kőréses gyűjteményt; nyilatkozottanak a botanikusok. Végül abban állapodtunk meg, hogy Kármán meg fogja kőréseni Dégen úr dr.-t és az ő véleménye figyelembe vételével fog acután rendelkezni. Azt hiszem így is történt; többet nem hallottam róla, csak az átállítási után. — Az öslénytani gyűjtemények sételbontását pedig tárgyalta az a nagy értekezlet, a melyen jelen volt Löwy, Schafarik, Böck, Szontagh, Pálffy; én alig szólhattam hozzá, mert nem ismertem e gyűjteményeket; a többiek döntöttek ellen. Azután kikértek egy kis bizottságot, a melynek egyetlen ülésén én elnökölttem és Pálffy, meg Kormos — a megállapított elvek szerint barátságosan megbeszélve a részleteket — simán megegyeztek egymással, hogy mi kerüljön az új múzeumba és mi maradjon a Földtani Intézetben. Erővel jegyzőkönyvet vettek fel. Nekem egyébként semmi részem se volt benne.

4.) Azt mondtad, hogy én nem engedtem meg, hogy a Termész. Múzeum címébe a „magyar”, vagy „nemzeti” szó belekerüljön. — Hát ez olyan bántó, hogy szinte restelem ideírni, hogy ez nem igaz.

A múzeum címe és névváltoztatása régen el volt határozva, még mielőtt nekem szavam volt volna ebben. Csakó miniszter. Lanácos már régen vezette a likvidációt, mielőtt én oda kerültem volna.

Egyszer szó volt a címről — az első igazgató-sági ülésen, a melyen én részt vettem — Csiki Ernő a kollegái nevében is a „M. Nemzeti Múzeum” címének megtartása érdekében szólalt fel és mi valamennyien helyeseltük. Többet nem tudok erről.

5.) Azt mondtad, hogy én túrtam ki Fejérpatakyt a sobájából. — A mikor végre (még pedig az osztályvesztők hívására) elmentem a múzeumba, legelőször meglátogattam Fejérpatakyt; a többi között kértem tőle a sobát. Ő ekkor már fel volt mentve és kijelentette, hogy többet nem jön a hivatalába, már nem is intézkedik, kérjek helyét Csakótól. Másnap Csakót látogattam meg és most tőle kértem magamnak való sobát. F. sobája üres volt, Cs. ezt ajánlotta nekem, hát én sívesen ültem bele. Amint azonban arról értesültem, hogy F. a könyvtárba jár és durrog velem, azonnal feljárnálottam visszavonulásomat. — Ebben tehát még inkorrektsgét se követtem el.

6.) Kaptam egy milliót. Igazán kaptam. — a múzeum részre elszámolásra és a tervezési költségekre. 100.000 K.-t kaptam belőle Csakó nyugdíjára a

M. N.

(mirenyi pénztárba. 900.000 K pedig felszít érin-
telemül (most már devalvált értékben) a P. H. É.
Társaság pénztár kálvintéri fiókjában. Majd rendel-
kesik vele a Ministerium; én ezt késtem már.

7.) Hogy a Természetráji gyűjteményeket nem
vitték ki a Ludoviceumba és nem bolygatták — ezt
mások segítségével részben én aránygostam meg. Ez
egyébként nem értem; még ha el is vették volna,
nem kéne volna sorra; ez ellen mindenki protestált
volna.

Mit mondjak még? Már nem élkezem mindezzel,
a mit kértél tőlem. Az eddigiektől látható, díjos
barátom, hogy mindezzel olyan a sine, mint a milyen
fényt vetítendő rá. A ki a bizottság előtt feltársa
ténykedéseimet, az a bolsevi vérvörös sineben látott
engem, a mit ~~akkor~~ nagyon sajnálót.

Cikkeimet szívesen elküldeném hozzád, azonban
a városházán is folyik vizsgálat ellenem és az összes
írásaimat odaadtam. Talán egy hét múlva vissza kapom
ezeket. Most csak a Budai naplót mellékelhetem. ^{est se tudom már megsejteni — egy hét múlva vizsgálkapom}

A milyen fájdalomosan érintene az, ha a bizottság
t. tagjai közül bármelyik is fenn tartaná rossz véle-
ményét rólam, éppen annyira bírom abban, ha ^avisz-
gálatot elrendelik ellenem, hogy mindenben teljesen
igazolni fogom hibátlanságomat. Éret nem is montha-
tok te tagságomról.

Szípen kérek, terjedés elő est a merény vétekezésemet
és esetleg intésre hozzád újabb kérésreket.

Bppest, 1919. VIII. 31.

Régi barátus
Dr. Lendvay

Landl diö levele
aug. 31.

MAZSAK
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

aug. 31. a.
sept. 16.

Landl

Dr. Landl levele

K. 13.

Nyabb felhívásokrak sem tehetek ele-
get: én nem mondok le akadémiai
társaságnak. Nem látom be, hogy
miért mondanék le. Nem követtem el
semmi olyat, nem istent egyetlen szót
sem, a mit restelnem kellene. Azt
hogy az én szociális gombaközösségem
egyik-másik akadémikusnak nem
tetszik, azt sajnálom eléggé; ez a-
zomban nem lehet oka elítélte-
sémnek. Én a művészetten haladó
szociális fejlődésnek szószóelője voltam

voltam mindig — legalább 20 év
óta — és ennek híre nagyon ma is.
Érte nem lehet engem az akadémikusok
névsorából törölni.

Ma egyikként hirdeti ezeket a
haladást jelező elveket minden
part. Átolvastam újság idevonat-
kozó cikkeimet — én egy szóval
sem irtam mást, mint ezt.

Az az állítólagos „kínóm” pedig, hogy
a Termész. Múzeum terverésével
kapcsolatban ennek igazgatói állá-
sát is vállaltam — de minden
anyaghiány nélkül és haszná

halogatás után a második rendelkezésre
— ezt se lehet olyan szűkösan meg-
ítélni, mint a hoggyan vizsgáló bizott-
ság megbízottjaként elmondta nekem.
Nem csak egy akadémikus és egytani-
tanár, vagy más kiemelkedő férfi-
váltat hasonló megbízást. Általában
csak használtak ezzel az illető intéz-
ménynek, az országban, vagy a közs-
gek. És ennekben szinte köteles-
ségem volt, ki se kerülhettem már
az említett megbízást, hiszen régóta
kiszűntem hozzá és már a Károlyi
kormány alatt is tárgyaltam erről
velem. — Én így tudom, hogy

például Bódy polgármester elvállal-
ta a Környezetvédelem felkémeltatá-
sát; Crakó miniszter-tanácsosa a há-
szempelő osztott M. N. Múzeum lik-
vidálását kezdte meg jóval előbb,
mint én az egyik részlet az igaz-
gatását; Lenkorsék professzor - is,
hallottam - direktoriumban szerepelt
és az Akadémia általános bizott-
ságában volt részt, megkérzést
vállalt; majd akartak bizni egy
nagy munka megírását; igaz, hogy
Te elkerülhetted; de ha vállaltad
is, nem követél volna el hibát,

MATYÁS
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

/.

1/. mert ha Te jól megírod a könyvet,
hasznosat mindenkinek; ellenben ha más
valaki rossz könyvet ír helyetted, úgy
ez ártalmára válik a magyar tudó-
mánynak. Exner Karmél tanár és
közig. bíró államtitkárságot fogadott
el; Becsey Antal vállalta a Kükös-
fürdő átalakítását és úgy tudom jeles
geológusaink közreműködését célté-
rtelen; Neuschloss Karmél a határnyi
népbiztosságot építkezéseinek vezeté-
sében volt részt; előkelő bíráink közül
sokan az egyházi javak felosztásá-
ban működtek előre stb. stb. hono-
ráriumokat, fizetéseket fogadtak

el mások, mint jó nevű és köztűnd
szceptő, kiváló férfiak — miért
mondják te én az arabéni ai tag-
ságamról?

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Azt nem értem, hogy a bizottság
ítélkesni akar felettem, amellyel
hogy engem meghallgatna. Nem
tart a bizottság attól, hogy ily módon
eltérítheti az igazság útját? Ez
ellen én hangosan protestálnék.

A városházán ellenem folytatott
és kéresemre mindenre kiterjesz-
tett vizsgálat már be van fejezve;
csak az írásos elintézésit várom.

I, a Ki nem kaptam, i. M. S. nem fogadtam el
semmit sem.

9
még a legközelebbi napokban. Ezután
részakapom újság cikkeimét, a me-
lyeket rendszeresre bocsáthatok.
E cikkekből könnyen megállapítható
az én szociális irányom⁺. —

frissen kiselok, azt ereket a t. bizott-
ság tudomására is vevő meg az
én álláspontomat ebben, a miért
előre is közönnit mondtam nekik.

frívéljes üdvözléssel
négi barátát

Bp. 1919. IX. 16.

Dr. Lendvay

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

f. a mely egyáltalán nem közlekedik
a Kommunizmus felé.

Rados Gy.

Méltóságos elnök ur!

F. h. 20. án kelt becses felhívására szercuccsém van a következőket
kijelenteni:

1. A tanácskormánytól sem hívatalt, sem fizetéssel járó
megbízást nem vállaltam.

2. Könyvgyűjtésben részt nem vettem, de igenis részt vettem
könyvtárak és deákok számára való könyvek vásárlásában.

Legyen szabad e nyilatkozatomat a következő ténybeli adatok
főszórolásáival megvilágítani.

F. é. május hó közepe táján Kármán Sándor, a Községi tanács
népbiztossági felsőoktatási csoportjának helyettes vezetője értekezletre
meghívott, a melyen miniszeri tisztségviselőknél kivül matematikáért
természeti és technikai tudományokkal foglalkozó szakemberek jelentek
meg. Az elnökö "csoportvezető" között a megjelentekkel, hogy a
tanácskormány hibás intézkedése folytán az a beszédem fejezetét,
hogy úgy a könyvtárak, valamint a természeti és technikai tudó-
mányokkal foglalkozó szakfejszák és főiskolai deákok máholnap
az említett szakokból való könyveket nem fogják vásárolhatni.

Méltóságos Dr. Horváth Gyula urnak, a magyar tud. Akadémia
r. tagjának, mint a III. oszt. öltős bizottsága elnökének

Budapest-en

most ezek a kereskedelmi forgalomból mikamarább teljesen elfognak tánni,
A proletárdictatura egyik első intézkedése ugyancsak az volt, hogy az
élelmiszer üzleteken kívül egyedül a papír- és könyvkereskedések nyitva-
tartását engedte meg, míg az összes többi üzletnek zárva tartását a
legnagyobb mértékben elrendelte. E téves intézkedésnek egyik sajnálatos
következménye az lett, hogy a kétes értékű "fekér péntek" szabadulási
örvénnyel közönség szinte ostromolta a könyvtár-üzleteket, a melyeknek
az ideiglenes áprilisi forgalmuk csak folytán a múlt évit 6-8-szorosan
múlt felül. Egyes mesterek, péntekesek, boltosok csak hogy
a "fekér péntek" szabadulási, nyakra főre, vilogtatás nélkül
vadásztak össze nagy tömegekben a tudományos könyveket és voltak erőt
el azoktól, a kik a tudományt kivétel nélkül foglalkoznak
vagy pedig tudományos pályára készülnak. Az eredmény állott tehát
elő, hogy a tudományos munkák és kutatók a külföldiek
teljesen eltűnnek a forgalomból, a mi tudományos életünk
megbénítására vezetett volna a nyugvól inkább, mert az akkor
felemelt katasztrófát követően külföldi könyvek behozatala
lehetetlen volt. Nagy hátrányt okozott volna ez művelői deákosságunknak
valamint a mérési karnak is, mely részben külföldi munkák
használatára utalva van.

E vesztet megelőzendő az elnöklő csoport vezető 50000 k. fedezetet
erősített ki oly könyvek megvásárlására a még megmaradt készletekből,
a melyek első sorban a matematika, természeti és technikai
tudományokkal foglalkozó egyeseknek valamint a könyvtáraknak
szükségük van. Az elnöklő csoport vezető felhívta a megjelenteket,
hogy a "mentő" akcióban nekik segítségére legyenek és felkérte őket
arra, hogy a fent említett szakorból való és kutatók külföldi munkák

bolli áron való megvásárlásában segédkezzenek, a melyekre első
sorban főiskolai hallgatóknak és könyvtáraknak rúkszíjuk van.
E könyvek kiválogatására, tehát nem a teljes körletek megvásárlására,
kérte a megjelenteket, a kik tekintve a helyes országot, erre kérséggel
vállalkoztak.

En is vállalkoztam erre, hogy néhány olyan évkötet összeállításában
álló könyvtári raktárából matematikai és természettudományi,
valamint technikai munkákat kiválogassak. Noseda (Kisvárd),
Raaschburg, Német könyvkereskedők, a műegyetemi könyvtár állandó
szállitói, nekem bemutatják az említett raktárból való könyveket,
melyből egy rész meg is vásároltatott.

Síjnos, hogy más csekélységek jelentéktelen apróságok és nagyobb részt
hiányos munkák voltak raktáron; a raktáron régebben volt
jelentéktelen körletek a proletárdiktatura oktatásu intézkedés
folytán illetéktelen kezekbe jutott. A tervezett mentőactio elkészült
és hamarosan szét is volt.

Ugygyzem, hogy az én közreműködésem egyedül annak megítélésére
szorított, hogy a megmaradt könyvek közül, melyek azok, a melyekre
szükségesek vagy deákunk süktsége van. Akkor megfontolás után
vállaltam ezt a munkát, mert úgy gondoltam, hogy hibis intézkedés
Kisvárd körzetkereskedésének elhárítása káros és közelebbi és
mert azt is hittem hogy vele a deákjaink és a tudományról
foglalkozó közönségnek tartozom és vele szolgálást teljesítek,
a mely elismerést érdemel.

E munkáimért valamiféle díjazásban nem részesültem
egyéb előnyöm sem szereztem belőle, mert a proletárdiktatura
nyomorából csakugy kivettam a részt, mint bárki más
Vagyongomból kifosztattam, lakóházamba 6 tagi proletárcsaládot helyeztem.

tánci állásomban pedig csak utószóval volt részem.

Hivatali titellel

Budapest 1919 szeptember hó 21-én

Rados György

műgyűjtési tanács

nevel. 21.

MATYÁS
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
SOKVITATA

Tiszelt birakcsag!

MAYTAR
TUDOMANYS AKADEMIA
KÖNYVTÁRA

A birakcsagnak korán inkélt kérdéseiben Bartur Lajos dr. nak, az antropologias inkélt adjunktusá ^{nak} ábramenháját ismerem fel. Bartur a proletárdiktatura alatt vad kommunizavá vedlett át. A "Munkás-egyetem" előadója lett s kommunista barátainál kijárt magának egy antropologias múzeumi osztály, melynek céljaira elrekliváltatott Budán egy egész házat. Kivétel nélkül pillanatától kezdve levelette velem minden az abbaj megörözt álavot s ridegen követelte fölém az egyetemi antropologias inkélt quijkoményéit nagy rését az ő múzeumi osztályá ra. Erre nem rigiben állapítottam meg, hogy minde mellett, hogy e kérisít megtagadtam, titokban három szárvány tartalmát átrállitatta Budára. Konkrét kommunista öm értéket is a szocializált Term. Közlönybe, a melyben engem s Török elnököt dilettans gyarant lepler le az antropologia terén. A kommunizmus ipreondára után mindent bejelentettem a Bölcsész-tudományi Kamarak, nemis arajira aréit, hogy vádarokjam ellen, hanem hogy kijelentem, hogy a körkeiret után lista lehetetlenség, hogy Barturral tovább működjem egy inkéltben.

Bartur az én bejelentésemről inkélt várta minden alkalmat megtagad, hogy bontit álljon rajtam. Egy vesmény beadványt inkélt ellenem az orvoshari tanácskeletben, a melyben ugyanazokat a hangvadásat is fenitéseket adja elő, a melyeket úgy látszik, az Akadémia inkélt kezintett be. A tanácskelet, meghallgatta az én vedelkerésemet, koparabb tárgyalás után teljes elégtéteket szolgáltatott nekem, bizonyított hitelkérelről is szerkeletéről, keljém hírkárokkal jelentett ki s egyben elhatárolta, hogy átis az egyetemi tanácskelet és a Bölcsész-tudományi Kamarak, Bartur ellen mint aljas régalmás ellen, a fejelem virogálat meginditést kérvé.

Életem pályáján meglehetősen előhaladtam már, de vifjatekintve erre a hosszú időre, mondhatom, hogy soha még egy lehetett

sem érte a becsületemet, soka szerki meg nem támaszt, hirta is mo-
vorkelau iskorlanao dudtan áteveri az életet. et forradalmi idők
javara atmaszérája is bekeg morálja megtarta velem is a támaszt.
et mi mit most a hűvöportakak illeti, ezekre a hűvöportakak
valamint.

ad 1.) Lemmiféle hivatalok vagy megbirást nem vállaltam a ka-
méralomnyágtól vagy annal valamely szervétől, et orvosi debana.
kurban a barant ügyben tartott tárgyalást aalmával Radócs,
et hi Thármán or. mellest az orvosi tanítás ügyeiret referense volt, meg-
kérdezt, hajlandó volnék-e az ő megbízásuktól egy atomidat is-
ni; a felvilágítást vimalantatottam.

ad 2.) et commune utolsó idejében kövint, hogy egy napra
legnagyobb megleszedeése egy megkört beláctam az irántalomon
a hűvöportakak népbirtoknyágtól "a tudományok kutatás megves-
verése ügyében" kassandó érteletke, Thármán Tóvor aláírása-
val s arval a korráértellel, hogy "megjelenésére feltétlenül tá-
mitunk."

Rem érteletam, hogy hogyan jukot a megkörtökör, et, a hi birtos
érteletkeu semit a "felake lista" a rasopeltam. Soka artya népbir-
torkáral nem voltam fert, Thármánt nem ömorkem. et a vörös terror
idején nem volt valantárom, fel kellett merem. Ekkor láctam
Thármánt előír, a hi egyébrént nem kelte veám a kommunista begyon-
márat, et az jöndelattól véltem benne értelei az egyetemi tanítás az
tudományok életét iránt s igen sajnáctam is ma is sajnáctam et,
hogy meggonolatlanul a commune végálatába lapott. - Hivitalam ott
volt még az egyetemenet is müegyekemet kött taróra is magán-
kavára, kövint Puskböck, Kövenczigesky, Dejen etyád. - Dienes
"etviss", a hi semtén előír láctam életemben, valamit fan-
kankitus korvet avott előviral etö, hogy müként kellene ná-
lunk a tudományok murlát organivalis s a kieföld murlájába
belekapcsolis. et én honásvöláromat - a jelen vektel hionyit-
kaját - az volt a lényege, hogy a nagynabian kor helyett
akorett dolag volna a Akadémiait helyreállitani. Még egy

máskor is felvitálat a népbirtokokról magyarokhoz az ügyben;
magyarok voltak jelen. Dienes most irástól alvászta fel az ő halandó
kerület. Ezzel csak az újat mondtam, hogy gőpeltene le Dienes
az ő kerületét és külvje két a jelenlevőket. Erel a diplomati-
kus szerződésnél írték az újat az újra kinyújtásom, hogy
közben a kommunizmus megkezdett.

azonkívül német voltam egyes a bölcseletről. Dehánakban
az asszony állásában voltak a tanácsokban, sőt bölcseletről
professzorral együtt, s két irás az országai vérdő megkezdésére az
országai dekadenciára, valami 15 országai tanácsokkal egyetemben.
Semi más éreztetésem a kommunizmus exponát emlékeivel nem volt,
semi bíróságnak tagja nem voltam, semi előkészítő vagy más munká-
latban nem voltam részt.

ad 3.) A divertónumról beszéltek Teméret. Különbe írt emléke-
met az irás sajnálom, ez nem érleltbeli, hanem judiciumbeli lapszer-
völt. Dejjel haptam a szerkesztővel az angol. Kérem "egy témát,
hogy írjak arról egy kritikánál referatúmat. Kérem az a kénes gond-
lat jött az eszembe, hogy névűt a Thirling irás: kötelezősége, hogy
a lapot "átvessze a kritikus irás, s hogy különben a válatmány tag-
jainak kötelezősége ez. Dehának más el is külvtem a kritikát; ha csak
egyes aludtam volna rá, rá jöttem volna a helyes utra, a mit
hogy rá is jöttem mánap, de más kére volt. Quodque de bonis
vermitat Homerus. Irtam mánap Gorkát két sor, a magam
elővettem az én kéredésem gerevítet sa melyben bennémet költő
kére is a társalattól. Lambrechtől még egy kritikát kére levelet
haptam, de eme más nem megigáltam.

ad 4.) A német nyelvű előadásomról az a magamutka, hogy
röppent német tanítás, ebben látom életem hivatását s neheren
kuvok ellenállás, ha valaki megkér népre né előadásos vagy
harmóniá tartására. En semiféle kommunizmusról ebben az ügyben
nem éreztetésem, hanem a volag új körséit, hogy adjuktusom,
Pétusi Tibor sr. magamutás, a ki az intézetben tartására
voktat tartott aratomiai előadásokat, egy alkalommal bejött

horvák, s elvárta, hogy volna ismét is német ember, állásukat
versett katonatisztet is ügyvédet a német nemzetiségű vidékről,
a titket bürokráciájúgi vándorbanitól való kéresem hi a ma-
gyarországi német vidéket kívánára. Ő nem tudja őket németül
tanítani, s azért megkértem, hogy legyen én is egy, mint az egyelői,
a hi mit volt német professzor, elég nyelvismertessel bír erre.
Nem láttam ebben semmi rosszat, s mitől egyen volt volna, két
kétszer kérek, bemutatottam ennek a párt embernek, tanársegédem,
Krisz Ferenc. dr. segítőjeleivel, az ember telt terhesen az alapvo-
násait, még pedig visszérigből, mert ezit nékem vanli honora-
riumot nem ajánlott fel, én nem kértem, nem láttam is nem is
fogadtam volna el, és oly kevéssé, mint tanársegédem. Erre utóbb
jött emberek, hogy valaki még félremagyarázták azt, én én önkéntlen
visszérigből, a mi lán meg is történt.

Az én visszerigből a kommunizmus alatt oly volt, mint
a többi tanár-collégium, elkerült az arató, a hi nek rendezésén alle-
potba s máltal teljesítettként a helyetek. Mi nem voltattuk hi
magukat egészen a kiroklatásig népszerűség egyetemi osztály-
val való tárgyalásból, egyetemen is tudomány életünk integrá-
lásaikat érdekeltem. Semiféle külső kérést nem jätöttam, a kom-
munisták önéletek s nagy természetiérigbél tartottam, s ezek több-
tint még kommunizással szemben is, pl. Budapesti nemben, kifejezést
adtam. Erre a kommunizással szemben is lehetett, mert Bölkay
etipál is Hoo's thírly barátain állította kerint - nem tudom, hogy e-
re a kis - , egy listát találtam, a melyben s egyetemi tanár volt
mint első sorban anti-kommunisták s esetleg lát alól elkerült, meg-
jelölve, s ezek küt az első én voltam.

Budapest 1919, szeptember 21-én

Tagkari kérésre

S. Lenkóczy Mihály,
r. tag.

MIKOLA
FELMÉRÉSEK ALAPJÁN
KÖZTARTÁS

Budapesten, 1919 szeptember hó 22.-én

Dezsen Árpád

Méltóságos

Dr. Horváth Géza urnak

a Magyar Tud. Akadémia III. osztályu ötös
bizottsága elnökének

Budapesten.
Magy. Nemzeti Múzeum.

Méltóságos Uram!

F. hó 20.-án kelt levelére van szerencsém a következő választ adni.

1. A tanácskormánytól, illetőleg annak valamely szervétől semmiféle hivatalt nem vállaltam.

2. A közoktatásügyi népbiztossággal s ennek szerveivel csak annyiban állottam összeköttetésben, hogy ez a népbiztosság - valamint a földművelésügyi is - több esetben szakvéleményemet kérte ki még pedig az előbbi a következő esetekben.

a/ a Borbás-féle herbarium áthelyezése ügyében,

b/ az Emmer-féle alapítványnak megmentése ügyében.

Valamennyi ügyben véleményemmel a közérdeknek tettem szolgálatot s legtöbbször sikerült is nagy erkölcsi és anyagi értékeket megmentenem.

3. A természettudományi directorium tudvalevőleg köztulajdonba vette az összes szaklapokat. Így az eddig kiadásomban és szerkesztésomban megjelent Magyar Botanikai Lapokat is.

Elrendelte a Botanikai Közleményekkel való egyesítést s szerkesztésével engemet bizott meg. Ezt a megbizást a tudományos kutatás folytonosságának megóvása céljából vállaltam. Megjegyzem, hogy ezért semmiféle díjazásban nem részesültem s ki is jelentettem, hogy a szerkesztésért honoráriumot nem fogadok el.

4. A növényrendszertani tanszék likvidálásában nem volt részem. Megtörténtéről csak utólag értesültem, a midőn kollegáim-

tól hallottam, hogy az irányadó körök Tuzsent azon a címen, hogy szakképzettsége nem üti meg a főiskola nivóját, az előadások megtartásától eltiltották.

5. A Borbás-féle herbáriumnak a nemzeti muzeumba való áthelyezése ügyében a nemzeti muzeum növénytani osztályának tisztviselői kérvényt szerkesztettek, melyet magam, valamint az összes számottevő botanikusaink is aláírtak. Ez a hazai botanikai kutatás szempontjából nélkülözhetetlen gyűjtemény annak idején ugyanis az osztály élén álló vezetőknek a gyűjtemény értékéről való tájékozatlansága miatt került más kézbe s annál inkább kötelességemnek tartottam ezt a nemzeti muzeum részére megszerezni, mert ez felelt meg boldogult Borbás barátom sokszor hangoztatott intenciójának s mert csakis a muzeumban látom biztosítva azt, hogy ez - az oktatás céljára egyébként sem alkalmas- gyűjtemény minden kutatónak hozzáférhetővé tétessék.

6. A növényrendszertani intézet felosztásában való határozathozatalban nem volt részem; arról, hogy ez is tervbe volt véve, csak most értesülök Méltóságod leveléből.

7. Kármán Todor csoportvezetővel e kérdésekkel kapcsolatban nem állottam vonatkozásban, ellenben részéről két ízben felszólítottam, hogy az egyetemen a botanika egyik disciplinájának tanítását vállaljam el; ezt a megbízást azonban nem vállaltam el.

Ezekben voltam báter választ adni a feltett kérdésekre.

Mivel becses leveléből azt veszem ki, hogy nemcsak avval gyanúsítottam, hogy a Tanácsköztársaság ügyét előmozdítottam, de hogy ellenem több pontból álló konkrét vád is emeltetett, azt

hiszem, hogy az elmondottak alapján jegem van valamennyit a leg-
határozottabban visszautasítani.

Hivatkozem arra, hogy a Proletárdiktatura alatt összes vagyó-
nemtől megfosztattam s így a legnagyobb badarság lett volna
részemről, ezt a kormányt vagy azokat az elveket, a melyekre tá-
maszkodott, bármily módon is támogatni.

A vád szerkesztéséből azonban nem nehéz kitalálni, hogy olyan
ember rejtőzik mögötte, a ki tudományos téren felmerült ellen-
tétekért akar ilyen módon beszüt állani.

Ez nem fedi azt a czélt, melyet az Akadémia el akart érni, a midőn
ismert határozatát hozta.

Tisztelettel kérem a Tekintetes Bizottságot, hogy ezeket a vá-
dakot mint hozzám fel sem érőket a maga részéről is a legerélyeseb-
ben utasítsa vissza s az illető egyén eljárását bélyegezze meg oly
módon, a mint azt megérdemli.

A midőn biztosítom Méltóságodat, hogy részletekre vonatkozó esetle-
gesen még szükséges felvilágosításokkal mindenkor rendelkezésére
állek

maradtam

kiváló tisztelettel

igaz hive

Legeen Arjan

Melborsóigos ^{Magyarországi} Dr. Kováts Géza tag úrnak,

úgyis a M. T. Akadémia III. osztály ötos igazoló bizottsága elnökének

Budapest.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Igen tiszrellel Elnök úr,

A Magyar Tudományos Akadémia iránti tiszteletből vártakolva:

A III. osztály ötos igazoló bizottságának f. hó 20. án kelt kérdő - leve-
lre kinyilatkoztatása, hogy a non bis in idem elvénél fogva a nevezett bi-
zottságnak nem ismerhető el más körében, mint hogy az egyesült ható-
ságnak róla mondandó vélelét megvárva, erről az ötos álnak jelen-
tést legyen.

Ha a Bizottság ennek ellenére ugyan hiván felelőre iséllenni, intézked-
tess, hogy a Békéscsabai Kar Békéscsabánál kelt irásbeli deponálion, a mely az ös-
tes hirdépsonsólva vártakolva e a Bizottságtól nem ismeret adásnak is tartal-
maz, kábád rendelkezésére legyen.

Hangszólóan arontán, hogy e deponálionra vonatkozólag a discretios nem
kivánom, azt vélelmesnek, és vélelnek tartalomai.

Budapest, 1919. szeptember hó 22. éi.

Köveletly ^{Dr. Kováts}

r. t.

WEIMESS MARIAN

okl. építész,
a budapesti törvényszék és a sz.-föv.
drvaszék hités szakértője

920. III. 18.

Helyősiqrs uramb.

Budapestbe visszatérve f. év 2-án
Kelt l. domos van tervezésim érteibe-
ni, hogy miss domosiaron arid, misse-
rint Balcskai dr. illetékesül vlt
volna képvisel igénebe szjél leasim.
labara. -

Iger bñllettel

Weinmester

Helyősiqrs

Dr. Lovay Lajos urale

ny. aleamblier

D. v. k.

BUDAPESTI KIR. MAGY. TUD. EGYETEMI
 MATEMATIKAI SEMINARIUM.
 VIII. MUZEUM-KÖRUT 6-8.

Igen Tisztelt Előre U!:

A hozzám intézett kérdésekre feleleteim a következők:

Ad 1). Sem sem vállaltam.

Ad 2). 2^a) Egyszerű "directorium", vagy "directium" névű bizottság nem létezik; bizonyos a Sienés Pál politikai megbízott mellé kinevezett bizottságra kétség gondolni. Megjegyzem, hogy e bizottságba való kinevezés tudomásom szerint nekem nem kézbesítetett; de jó kezőm megtudtam, hogy nevem a tárgy között szerepelt. E bizottságban egyetlen egyszer sem hívtak ülésre és így benne részt nem vettem, tehát vállalásról, vagy nem vállalásról szó sem lehetett.

2^b) A Kari bizottságban azért vettem részt, mert
 a) a kinevezésben benne volt, hogy a megjelenés kötelező
 demonstratív jellege miatt területi vizsgautasítás-
 nál lehetősé volna, (amire egy időben gondoltam is) de
 az akkori vizsgák között ~~minden~~ ez nem látott vizsga-
 telenek, mert valamennyünk felett Samoncs, Radvány

lebegő.

β). Úgy vélem, hogy az ifjúság és az egyetemista nagyobb
szolgálatot tehet, ha az egyetemi ügyek megbeszélésében részt
vevők, mint ha csupa fiatal, az adminisztrációban és
az egyetemi ügyekben járatos ember van a bizottságban.

A Kincsegy, név természetesen előzetesen Andráson nem volt.

γ). Végül megjegyzem, hogy e kérdés azon része, hogy
a Kommunizmus céljait szolgálja, ^(Karbizottsági működésére) nem vonatkozik rá, hanem,
mert ez távol áll tőlem, sőt ellenkezőleg, felgyalálása-
imban is ~~elutasít~~ véleménye, eimben igen sokat a hatóság
intézkedéseivel és terveivel szembevettem. (Jól pl: a
tanári megkallgatásra néhai adjunktusi kincsegyben,
a quaestura áthelyezésében, a Kari bürokrácia fokozási
terveiben, új intézet felállításában, stb stb).

Budapest, 1919. szept. 23.

Kiváló Tisztelettel

J. Wekemann

Beke Manóhoz a bölcsészeti bizottság a "következő" kérdéseket üzenté:

1. Tagja volt-e a három tagú legfőbb adminisztratív bizottságnak?
 2. Az egyetem szervezetébe várható főbb intézkedések, Karimánál megbeszélés tárgyát képezték-e?
 3. Karimán lakásán nem folytatták-e megbeszéléseket?
 4. Tagja volt-e a Kari Bizottságnak?
- Tárgyalás közben intették még kérdéseket hozni, de azok csak melléki kérdések voltak. Lényegesebb volt az a kérdés, hogy miért maradt benn a Kari Bizottságban? Erre azt felelte: "Attól, hogy bennmaradtam a bizottságban, jóhiszeműleg, önzetlenül, minden hiúság nélkül, az egyetem ügyét akartam szolgálni."

A bizottság véleményét így fogalmazta meg:

"A bizottság se a terror alatt, se pedig "menteni a mi maradt-ható" elvénél hangsúlyozása által nem látja igazoltnak azt a tevékenységet, a mit mint a Kari Bizottság tagja kifejtett. Sajnálattal látja, hogy azt a hazafiságot, a mit egy más rendszer idején alatt szóban és írásban tanúsított, nem érvényesítette a szovjet kormány alatt, hanem ép úgy alkalmazkodott ennek a rendszernek követelményeinek, mint a másik rendszeréhez."

Erre a véleménynek alapján a Kar, Beke ügyét a felelősségi tanács elébe utalta. —

Budapest, 1919, szeptember 23.

Méltóságos Elnök Úr!

Felvilágítására bátorodom a kö-
zölt kérdéponsokra a következőben vi-
szolni:

1) A tanácskormánytól hivatalt nem
vállaltam.

2) A közoktatásügyi népbiztosság, Kár-
mán Todor csoportvezető útján, "Mathe-
matikai olvasóterem" létesítéset ter-
vezte, mely az egyetem matematikai
szemináriumával szoros kapcsolat-
ban lett volna. Helyes környomás Né-
metországban már előttelek óta siker-
rel működik. Szerverése végett a nép-
biztosság, leiratilag, a matematika-
egyetemi és műegyetemi tanácsokból
összeállított bizottságok jelölt ki,
melynek én is tagja voltam. Kármán
csoportvezető tanácskozásomkor elő-
javasolta, hogy a létesítendő "ol-
vasóterem" környomásgimnázium egy része,
ideiglenesen, az egyetemi mathe-
matikai szeminárium környomásgából
szerveztessék be. A tervek kivitele-
nek ezt a módját, mint a semi-

narium egyik tanára, helytelenítettem.
Az egyetemi matematikai seminárium
megbolygatóját határoztam el-
reztém, bár az "olvasóterem" ter-
vét szépnek és sokat igérvőnek
tekintettem. Ellevegésem azon-
ban figyelembe nem vétetett.

Az "olvasóterem" nem létesült;
semináriumunk környéki helyükön
maradtak.

3) Ugyancsak Kármán Tódor esopos-
verető, a Svédországiban megjelent
Acta Mathematica mintájára, nemet-

kezői matematikai folyóirat megün-
dülését tervezte, mely azonban
elsősorban magyar szerzőknek volt
szánva. E folyóirat is régen ér-
zeth, és mindinkább jobban mu-
tatózó hírényt pótolni volna; és
azonban az akkori időt tölt
okból, a lap megindítására al-
kalmatlanának találtam. Ennek
kifejezését is adtam azon az első
és utolsó tanácskozáson, melyet
Kármán esoposverető, egyetemi és

műgyetemi tanárokból, összehívott.
Ellevezetéseim azonban nem vitelték
figyelmébe. A szerkesztő-bizottság-
ban igen sok magyar matematikai
kuszák és physikusok kellett
volna helyet foglalniuk; a je-
lerlevők szegem öhajtottak fö-
szerkesztőnek, ám végleges megöl-
tápodás nem jött létre. — A
lap még sem indult.

4) A bölcsészeti kar interjú bizottsági-
ban egyetlen tárgybán referáltam. Két,
érettségi vizsgálat nélküli, középisko-
lai tanuló, jelentkezett az egy-
semen, hogy rendszer hallgatniul ve-
tesseék fel a bölcsészeti karon.
Azt javasoltam, hogy ne vitessék
már fel. — A bizottság ilyen
előterjesztésben határozott.

Kiváló tisztelettel
S Fejér Lipó's
l. tag.

Mélkiváros

St. Flóráth József úrnak

a m. kir. akadémiára v. taggyűlésre

Budapestre.

Tegye kímélt Elmékééé!

J. hó 30-án Kelt b. leveliben foglalt közzétételre, melyeket mint a m. kir. akadémiára III. országgyűlési felhatalmazással kiküldött önkéntes bizottság elnöke. Dr. Bugarsky István bizottsági jegyző úrnak egyetemi tőle megküldött leveleimre, a Következőkben válaszoltam.

A megküldött leveleim közzétételére ideje alatt a Következők híva-
talt illetőleg kíméltelműen töltöttem be:

1. Továbbra is teljesítettem az egyetemi tanácsokkal járó kötelezettségeket, s. i. rokonság előadásaimat megpartot-
tam, az ezekkel kapcsolatos gyűléseket vezettem, hasonló
bizottságok és t. v. keményi intézet igazgatói teendőket lát-
tam el.

2. A bűncselekmények karossági taggyűléseimre az m. n. „kari
bizottságok”.

3. Taggyűléseimre az orvosi karossági taggyűléseimre „egyetemi bi-
zottságok”, utóbb pedig a közzétételre meghívottak a kar-
ba volt egyetemi taggyűléseimre elnökeimre nevezett ki.

A második közzétételre, hogy azelőtt voltam el a bül-
várúri karossági taggyűléseimre nevezett „intéző bizottság”
taggyűlése helyét csak azt feleltem, hogy semmi sem közhir-
be meg töltöttem elözetesen, hivatalom-e ezt a megfigyelést el-
vártam, hanem a bűncselekmények karossági taggyűléseimre válasz-
oltam a bűncselekmények karossági taggyűléseimre nevezett ki.

Künnövesésen megköszöntök és az úlésem való megjelölés köte-
les.

A háromadik kiadásra a Következésekben való részletek: A gyis-
revisi kikötés és a sárvári kormány olyfeleképű kivánsa módosi-
tása, hogy megjevi tanidőre tervezett gyisrevisi fürdőkút
állít fel; utóbb aratván a tervezett fürdőkút „elvitelére”
megerőlték ki (1919. júl. 5-én). A gyisrevisi bizottság és a
tervezett fürdőkút „igazgatóságának” közreműködésével el-
is készült a fürdőkút sárvári részének tervezete, melyet az „igaz-
gatóság” is saját aláírásával és a népbiztonságra be-
nyújtottam.

Csak egyben röviden feleltem b. leoldóban foglalt
kérdésekre, mert a m. tud. egyetem bölcsészeti karának igaz-
gató bizottságának hivatalos megköszöntés a megújult sárvári
mágy idejében való lénykedésnek, is, hogy működtetésre, ille-
tleg részleges vonatkozású minden adat az említett bizott.
sárvári egyetem módosított tervezetbe.

Megadala hivatalos listelelkel

J. V. K. K. K.

C. K. K. K.

a m. tud. akademiára lev. K. K. K.

Budapestben 1919. máj. 24. én.

K I V O N A T

a budapesti magyar tudományegyetem bölcsészettudományi karának
1919. szeptember hó 25.-én d.e. 1/2 10 órakor tartott III. rend-
kívüli ülési jegyzőkönyvéből:

.....

V. W i n k l e r L a j o s ny.r.tanár
ügyében a jegyzőkönyv és az előadói javaslat
felolvasása után

ELNÖK elrendeli a titkos szavazást,
melynek folyamán beadatott 28 szavazat, vala-
mennyi igen,

A Kar tehát egyhangúlag elfogadta
az igazoló bizottság jelentését és
kimondotta, hogy miután Winkler La-
jos ny.r.tanár a szükség parancsol-
ta mértéken túl nem igyekezett a
Tanácsköztársaság érdekeit szolgálni,
reá nézve a további eljárás folya-
matba tételének szükségét nem látja
fennforogni.

ELNÖK: a határozatot közli az
érdekelttel, aki ezentúl már a sza-
vazásban is részt vehet.

.....K.m.f.

A másolatot hitelesíti:

bölcsészeti karán.

20-21

Budapest, 1919 sept. 24. é.

Igen tisztelt Tagtár Úr!

Az ötéves bizottság síves kérésére van
szerecsém vilásközpén értékeim, hogy a
Társaságkormánytól a miért egybeni ft.
isben megbizást vállaltam az astron-
mia eladaram a budapesti Tnt. Egy-
tunen, ercl kapcsolathoz kineveztettem
a kölcsönösudományi kári bizottsághoz,
mígut pedig a közölt. néphirtos néjusi
3. é. 88226/1919 n. rendeletével ugyan
ott a collagekat rendes tanácsára neve-
zett ki. -

Hisz álltam vagy megbízatásom a Tar-
saságkormánytól nem volt.

Tagtárai Tisztelettel

Dr. Starkányi Péter

Hódos Barátom!

Hívtel nem kívánom magamat az Akadémia igazoló birasságának határozata következtében nyitvános megbízásegerseknek kiténni, bátor vagyok sives tudomásadra hozni, hogy az Akadémia levélző tagjágáról eszemmel lemondok.

Budapest, 1919 november 23. án.

Baráti üdvölettel

öninte hívtel

Florkányi Béla

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Budapest, 1919, nov. 5. en

Kegyelmes Uram!

Tiszteletteljesen bejelentem, hogy a Magy.
Tudom. Akadémia lev. tagrágáról
lemondok.

Remélvén, hogy az, hogy szemé-
lyemet nem akarom kitérni arról
a házánál, mely most az Aká-
démia tagjai közt "Tiszogatas" cí-
mén folyik.

Nagymelűséggel bejelenthetem,
hogy politikával szakram foglal-
kodtam s így nemcsak forradalmi,

de különösen balsemiki mozgalmaktól teljesen távol állottam.

A mielőtt kérem, hogy lemondásomat tudomásul venni kegyeskedjék, maradtam Nagyméltóságodnál
alázatos szolgája

S. Dejen Árpád

1919. szept. 17.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRAA Magyar Tudományos Akadémia III. osztálya
réséről kiküldött ötös bizottság jelentése.

A M. Tudom. Akadémia 1919. évi aug. 18-án tartott ötös ülésének határozatából kifolyólag a III. osztály is megválasztotta ú. n. ötös bizottságát, melyet három pótlótaggal kiegészítve annak a megbízással kiküldött volt ki, hogy az osztály tagjainak a Kommunizmus idejében tanúsított magatartását megvizsgálja.

A kiküldött bizottság Horváth Géza r. tag elnökségével Horvay Lajos és Mészely Lajos rend. tagokból és Bugarszky István és Fuxson János lev. tagokból állt, pótlótagul pedig Smily Kálmán igazgatóbírói, Schaffarik Ferencz rend. és Szvénffy Gyula lev. tagot hívta be.

Az ekként megalakult bizottság előbb az egyetem állományi intézetének, majd a Nemzeti Múzeumnak igazgatóbírói szobájában összesen hat ülést tartott, és pedig aug. 26-án, aug. 27-én, szept. 2-án, szept. 16-án, szept. 29-én és okt. 2-án. Mindenképpen az üléseken Bugarszky István vezette a jegyzőkönyvet.

A kiküldött bizottság első ülésében abban állapította meg feladatát, hogy megvizsgálja, volt-e a III. osztálynak olyan igazgatóbírói, tisztviselői, rendes vagy levelező tagja, aki a Kommunizmus idejében a Haza, a Nemzet vagy az Akadémia iránt hűtlen viselkedést mutatott?

A bizottság semmiképp sem tevénytelen nem volt, hogy a Kommunista-uralom idejében mindannyian a legkiméleltlenebb terror súlya alatt görnyedtünk, hogy magunk és családunk fennmaradására, sőt gyakran életünk megővése miatt is kerülnünk kellett a városi népi-uralom terrozzal való nyílt szemétközést, mindazonáltal nem lehetetlen, hogy osztályunk egyes tagjai esetleg a működés parancsolla mértékben túlmenni a lehetőt népi-uralom elleni viselkedésük és hatalmának megvilárcsúlását előmozdították, s ezzel — ha csak közvetve is — hozzájárultak az ország lakosságának erkölcsi megromlásához és anyagi kifosztásához, sőt végül eredményében számos magyar ember életének károsításához. Az ilyen, esetleg előfordult vétségek kiderítésében látja a bizottság legfőbb feladatát.

A kiküldött bizottság lelketránsón súlyos fel-

szavat ~~szólt~~ ~~szólt~~, a midőn akadémiai tár-
sainak ítélobinájánál rendeltetett ki; tár-
sainak, a kikkel évtizedek óta benső egyet-
értésel működött a magyar tudományos-
ság megerősítésén, a kiknek jó részéhez me-
ly barátság köztük fűzött, mindazon-
által az iraslem szabványok elnevezésé-
sével, higgadt tárgyilagossággal törte-
dett feladatoknak eleget tenni.

A bizottság alként jött el hivataljában,
hogy az 1918. évi akadémiai Almomach-
ban foglalt névsor rendjében egyenként
foglalkozott a tagokkal, a kikről a vég-
sleges képest információkat is bever-
te, a kiket magatartásukhoz pedig
levegelt imitt, melyben az illetőnek
levegésre bizta, akár-e a bizottság előtt
semilyesen megjelenni, vagy inkább irás-
ban önjait nyilatkoznia az előbbi kör-
levegésről:

1. F. évi márc. 21-től aug. 1-éig mi-
vel foglalkozott?
2. Vállalt-e a Tanácsköztársaságtól
hivatalt, vagy valamilyen megbí-
rást?
3. Tagja volt-e a Tanácskormány által
követeltlenül vagy követve le-
vegéselt politikai, adminisztratív
vagy tudományos szervezetek?
4. Ha igen, ennek fejében milyen dí-
jazásban, vagy más kedvezmény-
ben részesült?

Egyes tagokhoz ezen általános kör-
levegésben kívül a végleges képest még más,
a bizottság által esetről-esetre megálta-
pított körlevegéseket is imittünk.

Ismernek a tagoknak a névsort, a kik
az Almomach 1918. évi kötetében még
nincsnek felveve, az elnök utólag re-
vege meg a bizottság elbírálás alá, a
kikről a bizottság tagjai pedig egyen-
ként igazolták magukat a bizottság
többi tagja előtt.

A bizottság beható tanácskozásainak
eredményekében abban a szerencsés hely-
zetben van, hogy a III. osztály tagjai-
nak tudományosan vagy többségét a bol-
sevizmus vádjára alól teljesen kiszabadított-
nak jelentheti ki. Az alként igazolt-
tak nevét, nemkülönben azokét, a kik-
ről semmiféle terhelő adat nem ju-
tott tudomásunkra, e helyen mellőzünk
a másik azokkal foglalkozunk, a kik-
nek magatartását határozottan el-
kellett ítélnünk, vagy a kiknek viselke-
dése fölött nem térhetünk egykönnyen napirendre.

Egyhangú határozattal elítélte a bizottság 1.) Hövesligethy Radó k. tagot, akit a Tanácskormány közoktatásiügyi népbiztos a középiskolai tanárképző intézet megműntetésével létesített hasonló jellegű intézet (Középiskolai Tanárképzőintézet) elnökiül nevezett ki. Hövesligethy ezt a nem csekély jövedelemmel egybekötött kinevezést minden kényeztető ok nélkül elfogadta, s ellkint az intézményt nevével fedezte, sőt, mi több, a népbiztosaihoz saját elhatározásából eredő javaslatokkal is járult, melyekben az egyetemi oktatók és tanárképzés régi, hazafias elveit halomra döntve ajánlott nyitott annak a dekadens nemzeti irányzatnak, mely a magyar középiskolai tanárképzést rövideben a nemzetrontó bolsevizmus melegágyaivá, fiatal tanároinkat pedig lelkiük mélyéig megfertőzve a magyar haza ellenéigévé tette volna.

Megyancaul egyhangú határozattal elítélte a bizottság 2.) Beke Manó k. tagot, akit oly meghitt ösztöztetésben állt a kommunista vezetőkkel, hogy meg az egyetemi hármaz főosztály tagjává is kinevezték. Egyébként is beigazolva látja a bizottság, hogy Beke Manó a népbiztosok kitüntető bizalmának örvendett, mert a vezetés alatt álló matematikai szeminárium eljáira ~~sz~~ jelentékeny összeget utalványoztatott saját kezébe. A bizottság megbecsülhetatlannak tartja, hogy Beke Manó ezt az összeget maga kárta és ennek a pénznek az értékesítésén eredete egy pillanattal sem nyugtalanította lelkiismeretét.

Szótöbbséggel elítélte a bizottság 3.) Lendl Adolf lev. tagot, mert világszerte hírezt, hogy a Tanácskormány kulturális szerveinek intencióit minden kényeztető ok nélkül meggyálta s a saját eszméivel és tapasztalataival is támogatja. A bizottság Lendl Adolf tevékenységének különösen azt a mozzanatát kifogásolja, hogy a midőn a közoktatásiügyi népbiztos ott állami felhatalmazásban a Magyar Nemzeti Múzeum metróbbantásával létesített Természettudományi Múzeum igazgatójának kinevezése, ezt a kinevezést

minden Rendszerítő ok nélkül elfogadta, a fel-
állítások intézet érdekében Különféle tervekkel
késztett, továbbá ugyanekken intézet céljaira
egy millió Koronát vett rendelkezés alá abból a
összegekből, mely Közlendőség szerint erköltesen
forrásból származott.

Az Akadémia III. osztályának tagjai közül még
Lentoszék Mihály rendes, továbbá Degen József
és br. Karikányi Béla lev. tagokból kell foglalkoz-
nunk.

Az előttem vonatkozólag sajnálattal állapít-
ja meg a bizottság, hogy a Tanácskormány idejé-
ben konstitált magatartásokkal azt a látszatot
keltették, mintha a Tanácskormány Közművelő-
dési szerveinek törekvéseit magukéivá tették vol-
na, a harmadik tagtárs esetében pedig sajnálattal
látja a bizottság, hogy a Tanácskormány Kineve-
zését nem hátrította el magától. További eljárás-
nak szükségét azonban a bizottság a fentebbi eset-
tek egyikeben sem látja fennforogni.

Mindenek után felmerül a kérdés, minő megfor-
ló rendszerváltást alkalmazzon az Akadémia azon
tagjaival szemben, a kik a bolsevizmus napjaiban
megfeleltek magukról, vagy erőltetve bi-
zonyultak a felfüggesztésre, vagy erőltetve
váltak oda magukat a nemzet megrontóinak.

A mikor most a megtorlás mértékét keressük, ar-
ról se feledkezünk meg, hogy minden forradalom-
nak vannak ideális gondolatok, önvesztés fel-
fűzés, a kik ideáljukat esetleg egy vétkes árán
is kizárják megvalósítani, amde a magyarországi, he-
lyesebben budapesti forradalomban hibába kerest-
ünk az emberek önvesztés horgosait.

E forradalomnak, miként a "Bűn és bűnhődés"
ca. jeles cikk írója is megállapítja, "egyetlen a-
lakja sincs, a Kinek erkölcsi mértéke felülmúl-
kedniek egy korának erkölcsi színvonalán. A Kom-
munisták verések orosz pénzen és orosz pénzért
indítják meg a lovainak, egyáltalán nem a mun-
kássáig, hanem előszörban a saját jólétük és ha-
talmi tébolyuk érdekében" (Budapesti Hírlap,
1919. okt. 16-iki szám).

Mindenes már a Kommunizmus előheteiben is
nyilvánvalóvá lett s ipen azért menthetetlen,
ha művelt és tudós magyar emberek, a Magyar
Tudományos Akadémia tagjai, mindvégig szolgál-
tatásban tudtak maradni ennek a köhérsokka
támogatásos rémuralomnak.

Itt nincs helye a habozásnak. A M. Tudomá-
nyos Akadémia nem tűrheti meg kebleiben az
ilyen tagokat, mert nem fogadhatja el ment-
ségül, hogy az illetők a tudomány és a művelő-
dés érdekében szolgáltak s menteni törekedtek, a mi
még menthetőnek látszott.

Az ilyen, némi külső sikerrel járó mentő-kísérletek
áthallatják el a nemzet lelkiismeretét s nagyban hoz-
zájárultak ahhoz, hogy a könnyű valószínűt kéviseb-
bé némesnek, a körülötteink heklánváó vértengert
kévisebbé mélynek gondoltuk.

A bizottság által elítelt akadémikusok minden-
estre távol állottak a bolsevizmus borzalmainak,
felvilágosításától, azt a stigmaát azonban semmiféle vá-
laszlóvira sem moshatja le róruk, hogy támogatói
voltak egy olyan rendszernek, mely sarkáni kájan-
sággal kísérelt herv szarint, fanatikus dühvel tört
a magyar faj s a magyar nemzet életére.

Ne feledjük, hogy erről a gonorságról suttog
most minden folvél, melyet megremeghetett a he-
gyilkott áldozatok halálhörgése s eköl a ször-
nyüségétől úszik most könnyben enar meg enar ma-
gyar anyony é gyermek szeme!

Budapest, 1919. október 17.

Morvathy János
a bizottság elnöke.

Dr. Méhely Lajos
a bizottság elnöke